

"Te kuljette eksyksissä, koska ette tunne pyhiä kirjoituksia ettekä Jumalan voimaa." (Matt.22:29)

Marko Huhtala 13.10.2010

KILVOITUS – KRISTILLINEN MORAALI JA ETIIKKA JEESUKSEN ESIMERKKI, HENGEN HEDELMÄT

PYHITYS

Pyhitys on Pyhän Hengen työtä kristityssä

Uskon, etten voi omasta järjestäni enkä voimastani uskoa Herraani Jeesukseen Kristukseen enkä päästä hänen luokseen, vaan että Pyhä Henki on kutsunut minut evankeliumin välityksellä, valaissut minut lahjoillaan, pyhittänyt ja säilyttänyt minut oikeassa uskossa. Samalla tavalla hän maailmassa kutsuu, kokoaa, valaisee, pyhittää ja Jeesuksen Kristuksen yhteydessä varjelee koko kristikunnan ainoassa oikeassa uskossa. Tässä kristikunnassa hän joka päivä antaa minulle ja jokaiselle uskovalle rajattomasti kaikki synnit anteeksi, herättää minut ja kaikki kuolleet viimeisenä päivänä sekä lahjoittaa minulle ja kaikille uskoville iankaikkisen elämän Kristuksessa. Tämä on varmasti totta."

Pyhitys on näin varsin laaja käsite. Se kuvaa koko sitä prosessia, jossa Jumala tekee syntisestä ihmisestä pyhän. Tässä prosessissa hän käyttää välineinään kirkkoa, syntien anteeksiantamusta, ruumiin ylönousemista ja iankaikkista elämää kolmannen uskonkohdan mukaisesti. Pyhä Henki johdattaa ihmisen kirkon yhteyteen ja tuo Kristuksen lunastustyön hänen omakseen Jumalan sanan välityksellä. Henki synnyttää uskon ja vie sanan kuulijan Kristuksen luo. Pyhitys tarkoittaa Lutherin mukaan "viemistä Herran Kristuksen luo hänen hyviä lahjojaan vastaanottamaan" (IK, 380).

Katekismuksen pyhityskäsitykselle on siis ominaista voimakas Jumala-keskeisyys. Pyhitys ei ole ihmisen omaa työtä, vaan Jumalan Hengen pyhittävää toimintaa

Pyhä Henki vie syntisen Kristuksen luo. Kristuksen yhteydessä hän tulee osalliseksi lunastuksesta, saa syntinsä anteeksi ja hänessä alkaa uusi pyhä elämä.

simul iustus et peccator - samalla vanhurskas ja syntinen

KILVOITUS

Pyhä Henki synnyttää uskon kasteen ja sanan välityksellä. Uskossa läsnä oleva Kristus taistelee ihmisessä olevaa syntiä vastaan ja perkaa pois vanhaa ihmistä. Tämä saa aikaan parannuksen tekemisen. Uskova osallistuu katumuksessa ja rukouksessa Kristuksen työhön. Tässä mielessä kilvoituksessa voidaan puhua Jumalan ja ihmisen yhteistyöstä.

Kamppailua uuden ja vanhan ihmisen välillä

Luther on valaissut tätä yhteistyötä Saarnassa kahdenlaisesta vanhurskaudesta. Ensimmäinen vanhurskaus on vierasta ja vuodatettua vanhurskautta Tämä vanhurskaus on ihmiselle vierasta, koska luonnollisen ihmisen ratkaisuvalta suhteessa Jumalaan on turmeltunut. Siksi Jumala vuodattaa vanhurskautensa sanan ja sakramenttien välityksellä. Pyhä Henki synnyttää ihmisessä uskon, jossa Kristus itse on läsnä. Juuri uskossa läsnä oleva Kristus on ihmisen ensimmäinen vanhurskaus. Siksi ihminen on tämän vieraan vanhurskauden näkökulmasta kokonaan ja täydellisesti vanhurskas (totus iustus), vaikka hän itsessään, vanhana ihmisenä jää edelleen kokonaan syntiseksi (totus peccator).

Toinen vanhurskaus liittyy edelliseen ja on meissä toteutuvaa omaa vanhurskauttamme. Uskossa läsnä oleva Kristus vaikuttaa ihmisessä ja synnyttää hänessä vanhurskautta. Koska tämä tapahtuu koko ajan uskovassa ihmisessä, toista vanhurskautta voidaan sanoa ihmisen omaksi vanhurskaudeksi. Tämä toinen vanhurskaus on alkavaa ja kasvavaa eikä se vanhassa ihmisessä jäljellä olevan synnin vuoksi voi tämän elämän aikana tulla täydelliseksi vaan se jää osittaiseksi.

Toisen vanhurskauden tekoihin kuuluu Lutherin mukaan lähimmäisenrakkaus mutta myös Jumala-suhteeseen liittyvät teot, kuten lihan kuolettaminen, nöyryys ja Jumalan pelko. Luther opettaa, että toinen vanhurskaus ei ole ainoastaan ensimmäisen vanhurskauden hedelmää vaan se myös "täydellistää" ensimmäisen vanhurskauden. Kun läsnä oleva Kristus vaikuttaa ihmisessä ja taistelee vanhassa ihmisessä vaikuttavia turmiovaltoja vastaan, ihmisen oma, toinen vanhurskaus osallistuu tähän lihan kuolettamisen, nöyryyden ja Jumalan pelon avulla. Luther lausuu tästä Jumalan ja ihmisen yhteistyöstä: "Toinen vanhurskaus on meidän omaa vanhurskauttamme, ei niin että me yksin vaikuttaisimme sen, vaan koska vaikutamme yhdessä tuon ensimmäisen ja vieraan vanhurskauden kanssa." Toisen, oman vanhurskauden teot eivät kuitenkaan perustu ihmisen omaan vapaaseen valintaan, vaan ne ovat vieraan vanhurskauden, ihmisessä läsnä olevan Kristuksen vaikuttamia. Siksi nämä oman vanhurskauden teot ovat sidotut Kristuksen vanhurskauteen ja hänen esimerkkiinsä. Oma vanhurskaus on päivä päivältä yhä enemmän Kristuksen muotoista tai kuten Luther saarnassaan (tekstinä Fil. 2:5-7) kuvaa: se saa orjan muodon.

Raamatun sana on kristityn elämän ja kilvoituksen peruslähtökohta

KUVA JA KALTAISUUS, JEEBUS ON JUMALAN KUVA JA KALATAISUUS

Kristityn kilvoitusta ja pyhityselämää voidaan kuvata myös kahdella ihmisen olemukseen oleellisesti liittyvillä sanoilla: kuva ja kaltaisuus

1. Moos. 1:26 "tehkäämme ihminen kuvaksemme kaltaiseksemme"

Kuva on lahjamme, syvin identiteettimme. Kaltaisuus on tehtävämme, pyhä kutsumus, jonka on täytyttävä vapaan valinnan kautta. Tätä vapaata valintaa voidaan kutsua mm. kilvoitteluksi, pyhityselämäksi ja hengellisen harjoituksen tieksi. Tämä on vastausta Jumalan rakkauteen, jättäytymistä hänen Pyhän Hengen työn kohdeksi

Synti ei tuhoa Jumalan kuvaa ihmisessä, mutta vahingoittaa sitä vakavasti. Tässä on nähtävissä, millainen ero on Jumalan kuvalla Jeesuksessa ihmisenä ja Jumalan kuvalla kaikissa toisissa ihmisissä. Jeesuksessa tämä kuva ei ole vahingoittunut. Hän säteilee häiriintymätöntä kaltaisuutta Jumalan kanssa. Koska hän on säilyttänyt vapautensa, ovat kuva ja kaltaisuus hänessä yhtäpitävät. Meissä tämä Jumalan kuvan kaltaisuus täytyy parantaa ja puhdistaa.

Kaikissa meissä, jotka olemme ihmisiä on Jumalan kuva. Kuitenkin vain niissä jotka suurella rakkaudessa ovat sitoneet vapautensa Jumalaan, on myös hänen kaltaisuutensa. Tämä on Pyhän Hengen työtä ihmisessä. (Lainauksia Peter Halldorfin kirjasta Pyhän tuoksu)

ETIIKKA JA MORAALI

Kristillinen etiikka pitää yhtä lähtökohdissa varsin pitkälle näkemykseen, että Jumala on luonut ihmisen olennoksi, joka luonnostaan oivaltaa yleisimmät, yleispätevät moraaliperiaatteet. Moraali syntyy siitä, että ihmisen omassatunnossa kuuluu Luojan ääni, joka velvoittaa oikeaan toimintaan. Moraalin lähteitä on kaksi ihmisen järjellisessä omassatunnossaan tunnistama luonnollinen moraalilaki sekä Raamattu. Rakkauden kaksoiskäskey on tämän ajattelun kulmakivi.

KILVOITUS RAAMATUSSA

Raamatun alkulehdillä (1 Moos 1:26) ihminen luodaan. Tämän luomisen perusteella ihmiseen ja ihmisyyteen kuuluu muutamia syvintä identiteettiämme kuvaavia asioita.

1. Ihminen on luotu elämään elävässä yhteydessä kolmiyhteiseen Jumalaan (kuvaksemme, kaltaisksemme)
2. Ihminen on luotu vapaaksi, hän sai vapauden ratkaista, tämä vapaus oli myös enkelivalloilla Jumala tiesi, että ihminen lankeaisi, mutta hän ei halua pakotettuja palvelijoita vaan ainoastaan vapaita.
3. Ihmiseen kuuluu sukupuoliuus hän on joko mies tai nainen

Mooseksen kirjojen kuvaprofetiat kuvaavat ihmisen elämää Jumalan yhteydessä. 3. moos 1: 2-9 kuvaa polttouhria. Polttouhri on kuva meidän kilvoittelustamme ja Kristuksen vapaaehtoisesta uhrista. Israelin kansan kohdalla polttouhria edelsi pakolliset uhrin synty ja vikauhri. Nämä tulevat esille Isä meidän - rukouksessa: "Anna meille anteeksi niin kuin mekin anteeksi annamme" tai rakkauden kaksoiskäskyssä. Polttouhri oli vapaaehtoinen uhri: "Jos joku teistä tahtoo tuoda".

Polttouhrin nimi on hepreassa "Olah" joka tarkoittaa nousta ylös.

Uudessa testamentissa tämä uhri löytyy

Room: 12:1,2 meidän järjellinen jumalanpalvelus "metamorfose" "transformaatio"

2. Tim 2: 20, 21 astia täytyy olla puhdistettu

Matt: 25: 35-40 samaistuminen uhriin joka oli kuva ja kaltaisuus

Jaak. 2: 17,20,22,26 Usko ilman tekoja on kuollut

HENGEN HEDELMÄT

Pyhän hengen työn ihmisessä voi jakaa kolmeen osaan

1. työ: Uudestisyntymisen työ.
2. työ: Voiman saaminen. Apt.1:8 ja Jooel 2:28-29
Henki tulee ensin sisälle ihmiseen ja sitten hänen ylleen. Voima ja tuuli. Lupauksen toteutuminen. Tämä ei ole uudestisyntyminen vaan voiman, ilon ja rohkeuden saaminen todistajan tehtävään.
3. työ: Hengen hedelmä. Gal. 5:22-23

KIRJALLISUUTTA

Martti Luther Iso- ja vähä katekismus

Peter Halldorf Pyhän tuoksu, Kaipaatko täyteyttä hengen sen, Näin avautuu paasto

Miikka Ruokanen Ydinkohdat